

บทที่ ๑

สรุป วิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

การสรุปและวิเคราะห์ผลการศึกษาความเข้าใจในบทบาทของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ตามกรอบทฤษฎีที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาไว้ในบทที่ผ่านมา เพื่อเป็นการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ในด้านการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลของกรรมการบริหารที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานโดยตรง โดยในส่วนท้ายผู้ศึกษาได้นำเสนอข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงการศึกษาวิจัยทางด้านรัฐศาสตร์เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจและหลักประชาธิปไตย อันเป็นการพัฒนาประเทศในภาพรวมในที่สุด ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งการนำเสนอ ดังนี้

สรุป

การศึกษานี้ ผู้ศึกษามุ่งหวังผลการศึกษาถึงความเข้าใจในบทบาทของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะต่อปัจจัยในด้านต่าง ๆ ของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการปกครองที่เพิ่งได้รับการริเริ่มปฏิบัติไม่นานนี้ ดังนั้น การศึกษานี้จึงสามารถมีส่วนในการส่งเสริมการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น อันถือเป็นรากฐานการปกครอง (grass roots) ในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจากผลการศึกษาที่ค้นพบ สามารถสรุปผลการศึกษาตามกรอบสมมติฐานในรูปแบบของตารางแสดงผลการศึกษาตามกรอบสมมติฐาน ดังนี้

ตารางที่ 6.1 แสดงผลการศึกษาดูตามกรอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้	ปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้
1. กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเข้าใจในบทบาทสูง	/	
2. กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกรรมการบริหารโดยตำแหน่งมีความเข้าใจในบทบาทสูงกว่ากรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกรรมการที่มาจากการเลือกตั้ง	/	/
3. กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศแตกต่างกัน ทำให้มีความเข้าใจในบทบาทแตกต่างกัน	/	/
4. กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุแตกต่างกัน ทำให้มีความเข้าใจในบทบาทแตกต่างกัน	/	

ตารางที่ 6.1 (ต่อ)

สมมติฐาน	เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้	ปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้
5. กรรมการบริหารองค์การที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ทำให้มีความเข้าใจในบทบาทแตกต่างกัน	/	
6. กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพแตกต่างกัน ทำให้มีความเข้าใจในบทบาทแตกต่างกัน		/
7. กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้แตกต่างกัน ทำให้มีความเข้าใจในบทบาทแตกต่างกัน		/

จากตารางที่ 6.1 ได้ชี้ให้เห็นว่า พื้นฐานความเข้าใจต่อบทบาทของ การบริหารงานของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับที่น่า พึงพอใจ กล่าวคือ มีความเข้าใจในระดับสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลนี้ หากกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถปฏิบัติงานได้ตามความ เข้าใจได้อย่างถูกต้อง ย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นได้อย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม จากการที่ผู้ศึกษาเป็นข้าราชการคนหนึ่งซึ่งปฏิบัติงานเป็นส่วนหนึ่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบล กลับพบว่า ในทางปฏิบัติแล้วการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลมักจะ ไม่ก่อให้เกิดประสิทธิผล ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น เท่าที่ควร ทั้งนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาของการดำเนินงานขององค์การ ปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลมิได้เกิดขึ้นจากปัจจัยใน เรื่องความเข้าใจต่อบทบาทของกรรมการบริหารโดยตรงนัก ซึ่งการดำเนิน การต่าง ๆ ยังมีปัจจัยในด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น อย่างแท้จริง เช่น ปัจจัยในด้านของอิทธิพลท้องถิ่น ปัจจัยโครงสร้างขององค์การ ในด้านการกระจายอำนาจให้แก่หน่วยการปกครองท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นอำนาจใน การจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรท้องถิ่น เป็นต้น ดังนั้น ในการพัฒนาการ ปกครองขององค์การปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง จึงต้องเร่งส่งเสริมในด้าน วัฒนธรรม ความคิดของประชาชนในด้านการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ให้ เกิดขึ้นต่อประชาชนในสังคมให้มากที่สุด ในเบื้องต้นเสียก่อน

สำหรับผลการศึกษาดูแบบกรณีศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับปัจจัยในด้าน ข้อมูลส่วนบุคคลต่อความเข้าใจในบทบาทของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลนั้น พบว่า ปัจจัยในด้านอายุและระดับการศึกษาเท่านั้น ที่ส่งผลต่อความ เข้าใจที่แตกต่างกันของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ โดย ปัจจัยในด้านที่มาของการเป็นกรรมการบริหาร เพศ อาชีพและรายได้ ไม่ส่งผล ต่อความเข้าใจที่แตกต่างกันของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผล การศึกษาที่พบอาจเป็นเพราะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนโดยส่วนใหญ่จะ

มีระดับความเข้าใจในบทบาทในระดับสูง เกือบทั้งหมด จึงทำให้ในภาพรวมแล้ว จึงไม่เกิดความแตกต่างในความเข้าใจในบทบาทของกรรมการบริหารที่มีปัจจัย ข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกัน กล่าวคือ ถึงแม้ว่ากรรมการบริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลจะมีข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันก็จะมี ความเข้าใจในบทบาทของกรรมการ บริหารในระดับสูงเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ในส่วนของปัจจัยในด้านอายุและ ระดับการศึกษาที่ส่งผลต่อความเข้าใจในบทบาทของกรรมการบริหารองค์การ บริหารส่วนตำบลให้มีความแตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะในองค์การบริหารส่วน ตำบลต่าง ๆ นั้น จะมีกรรมการบริหารซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ อายุน้อย และมีระดับ การศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งกรรมการบริหารกลุ่มนี้จะมี ความเข้าใจในบทบาทของกรรม การบริหารที่โดดเด่นชัดเจน โดยเฉพาะต่อความเข้าใจพื้นฐานที่เกี่ยวเนื่องต่อ แนวคิดการปกครองท้องถิ่น ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของหลักการปกครองแบบกระจาย อำนาจในระบอบประชาธิปไตย จึงทำให้สร้างความแตกต่างในผลรวมของผลการ ศึกษาตามกรอบสมมติฐานที่ผู้ศึกษากำหนดไว้

จากผลการศึกษาที่ค้นพบนี้ ผู้ศึกษาได้นำมาขยายแนวความคิดโดยการ วิเคราะห์ถึงผลการศึกษาในส่วนต่อไป

วิเคราะห์

การศึกษาเรื่อง ความเข้าใจบทบาทของกรรมการบริหารองค์การ บริหารส่วนตำบลในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้มุ่งทำการพิจารณาถึง เรื่องบทบาทของกรรมการ บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งบทบาทในที่นี้หมายถึง ฐานะหรือตำแหน่ง ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดบทบาทในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลของ กรรมการบริหาร โดยเฉพาะบทบาทตามกฎหมาย และข้อบังคับที่กำหนดไว้ ดังนั้น บทบาทของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นเครื่องกำหนดสถานะ และการปฏิบัติหน้าที่ (Kingley David, 1948 and 1949 : 90) ของ กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ โดยเฉพาะบทบาทในฐานะ

ของผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น ซึ่งได้ทำให้เป็นสิ่งสำคัญในการต่อระหว่างบุคคลกับสถาบัน (Chescheir, 1970 : 90) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า บทบาทของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นบทบาทของผู้นำท้องถิ่นกับประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลนั่นเอง

ดังนั้น โดยสรุปความหมายของบทบาทกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจึงประกอบไปด้วย

1. ปทัสถาน ความมุ่งหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบ และอื่น ๆ ที่มีลักษณะในทำนองเดียวกันของผู้ที่ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ความคิดเห็นของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่คิดและกระทำ เมื่อดำรงตำแหน่ง

3. การกระทำของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่กระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ แนวทางอันพึงกระทำเมื่อคนดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

อย่างไรก็ตาม บทบาทของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น หากดำเนินการตามแนวทางที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและความมุ่งหวังในบทบาทที่องค์การบริหารส่วนตำบลมุ่งหวัง การดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลก็จะ เป็นไปในทางที่ราบรื่น แต่หากเป็นการดำเนินการตามแนวทางตรงกันข้ามลักษณะไม่สอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนความมุ่งหวังของประชาชน พฤติกรรมที่ปรากฏที่เป็นไปในทางลบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการชะงักงันในการพัฒนาท้องถิ่นในที่สุด

นอกจากนี้ จากการศึกษาครั้งนี้ยังสามารถวิเคราะห์ได้ว่า บทบาทของ กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลยังจำเป็นต้องประกอบด้วยคุณลักษณะพิเศษของผู้นำซึ่งประกอบด้วยการมีความคล่องแคล่วว่องไว มีความกระตือรือร้น มีสุขภาพจิตดีมีความอดทน จะทำอะไรต้องมีความสามารถูงใจผู้อื่นได้ รวมทั้งเป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีความฉลาด ไหวพริบ และเป็นคนทันสมัย (โสภา ชูพิภุชชัย, 2522 : 78) ทั้งนี้ กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลยังจะต้องเป็นทั้งผู้ตอบแทนและผู้ทดแทนของประชาชนในท้องถิ่นด้วย เพื่อที่จะทำให้กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้นำที่สามารถเป็นผู้รับผิดชอบงานในหน้าที่เสริมสร้างปริมาณและคุณภาพงานให้ได้ผลสูงสุด รวมถึงการเป็นแบบอย่างให้ผู้ได้บังคับบัญชาและคอยติดต่อประสานงานและเป็นผู้ตั้งงาน คอยควบคุมงาน วางแผนและอำนวยความสะดวก (คณะนักวิชาการปกครอง, 2526 : 329-330)

โดยสรุปแล้ว ผลการศึกษาถึงความเข้าใจในบทบาทของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเข้าใจในระดับสูงแสดงว่า กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะต่อการเป็นผู้นำเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย

1. การเป็นผู้มีความสามารถที่จะระดมทรัพยากร ในองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น แรงงาน เงิน หรือวัสดุอุปกรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา
2. การเป็นผู้มีความสามารถในการได้มาซึ่งทรัพยากรจากภายนอกเพื่อนำมาเสริมสร้างทรัพยากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล
3. มีความตั้งใจที่จะใช้ทรัพยากรเหล่านั้นเพื่อประโยชน์อย่างกว้างขวางของคนในองค์การบริหารส่วนตำบล

นอกจากนี้ จากการศึกษาครั้งนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นจากแนวคิดในเรื่องของการกระจายอำนาจซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้ เพราะการพัฒนาท้องถิ่นที่จะให้สัมฤทธิ์ผลนั้น จำเป็นต้องมีความคิดริเริ่มช่วยตนเองจากท้องถิ่นและต้องเปิดโอกาสที่ให้อำเภอในท้องถิ่นนั้น ๆ มีส่วนร่วม อันทำให้เกิดการพัฒนาชุมชนทั้งในทาง เศรษฐกิจและทางสังคม อันจะสร้างความเจริญในด้านต่าง ๆ ให้กับท้องถิ่น

ในฐานะของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่น กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่เข้าใจถึงบทบาทของตนเอง โดยเฉพาะในแนวคิดด้านการกระจายอำนาจการปกครอง ทั้งนี้ เพื่อจะทำให้การปกครองท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด ซึ่งกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องเป็นผู้ที่สามารถแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลกลางออกไปให้ท้องถิ่นรับผิดชอบได้ ทั้งนี้ เพื่อที่จะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง รวมถึงการมีบทบาทในการเป็นผู้นำ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในโครงการของรัฐที่ได้ปฏิบัติในท้องถิ่น ทั้งนี้ เพราะประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ความต้องการและปัญหาของตนดีกว่าส่วนกลาง นอกจากนี้การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานยังอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ อีก เช่น โครงการของรัฐได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี และเป็นการศึกษาให้ประชาชนเกิดความชำนาญในการปฏิบัติงานของท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การปกครองท้องถิ่นจึงถือเป็นการกระจายการพัฒนาออกไปสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

สำหรับการวิเคราะห์ถึงผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรตามกรอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ ปรากฏว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจบทบาท กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีเพียงปัจจัยทางด้านอายุ และระดับการศึกษาและที่มาของการเป็นกรรมการบริหารเท่านั้น ส่วนปัจจัยทางด้านเพศ อาชีพ รายได้ต่อเดือนไม่มีผลต่อความเข้าใจในบทบาทของกรรมการบริหารองค์การ

บริหารส่วนตำบล ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ สอดคล้องและขัดแย้งกับผลการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ดังนี้

ขัดแย้งกับผลการศึกษาวิจัยของ ชัยยศ ศิริรัตนบวร (2531:1) ที่ทำการศึกษารื่อง "ความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของกรรมการสภาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิจังหวัดอุบลราชธานี" โดยขัดแย้งในประเด็นผลการศึกษากรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ในฐานะกรรมการสภาตำบลอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในด้านบทบาทและหน้าที่ และโครงสร้างของสภาตำบล ระเบียบข้อบังคับการประชุมคณะกรรมการสภาตำบลและระเบียบงบประมาณและการคลังของสภาตำบล

ขัดแย้งกับผลการศึกษาวิจัยของ พิระศักดิ์ พูนเดช (2523:112-128) ซึ่งทำการศึกษารื่อง "บทบาทของนายอำเภอในการส่งเสริมภารกิจของสภาตำบล โดยขัดแย้งในประเด็นที่พบว่า คณะกรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสภาตำบล

ขัดแย้งกับผลการศึกษาวิจัยของ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533:105) ซึ่งทำการศึกษารื่อง "บทบาทของกำนันในการพัฒนาองค์กรท้องถิ่น" ในประเด็นคำถาม "ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ต่อการที่จะให้สภาตำบลเป็นนิติบุคคล" โดยผลการศึกษาได้พบว่า บุคลากรในคณะกรรมการสภาตำบล รวมทั้งรายได้และความร่วมมือของประชาชนไม่มีความพร้อมในการบริหารการพัฒนาแต่อย่างใด

ขัดแย้งกับผลการศึกษาวิจัยของ วรเกียรติ สมสร้อย (2523:1) ซึ่งทำการศึกษารื่อง "ปัญหาและทางเลือกในการปรับปรุงสภาตำบล : รูปแบบการปกครองภูมิภาคท้องถิ่น" โดยขัดแย้งในประเด็นด้านพฤติกรรมของคณะกรรมการสภาตำบลฯ ที่พบว่า ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความตั้งใจบริหารงาน ขาดความรู้รับผิดชอบและความกระตือรือร้นและไม่คำนึงถึงเหตุผลมากนัก และถูกชักจูงได้ง่าย

นอกจากนี้ ในส่วนของการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น ซึ่งมีใช้การปกครองในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงพบว่า ผลการศึกษาได้ชี้ชัดแจ้งกับการศึกษาวิจัยของ ศานิตย์ นาคสุขศรี (2535 : 1) ซึ่งศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการสุขภาพ ในสุขภาพของจังหวัดนนทบุรี โดยชี้ชัดแจ้งในประเด็นเรื่อง อายุ และระดับการศึกษา ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในบทบาท อำนาจ หน้าที่ การจัดทำแผนดำเนินงาน และการควบคุมการบริหารงานของคณะกรรมการสุขภาพ แต่กลับสอดคล้องในเรื่องเพศ อาชีพ และรายได้ ซึ่งพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในบทบาท อำนาจ หน้าที่ และการจัดทำแผนดำเนินงานของคณะกรรมการสุขภาพ

กล่าวโดยสรุป การศึกษาเรื่องความเข้าใจบทบาทของกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการปกครองท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐ ในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ดังนั้น ความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงสามารถสรุปได้ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล คือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (basic democracy) เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่เป็นสถาบันฝึกสอนการ เมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธา เต็มใจในระบอบการปกครองประชาธิปไตย ในที่สุด (ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2518 : 6-7) โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลยพินิจ เลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง เข้าไป

บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงนับได้ว่าเป็นผู้นำท้องถิ่นจะต้องใช้ความรู้ความสามารถบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และยังทำให้เกิดความคุ้นเคยมีความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

2. องค์การบริหารส่วนตำบลทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (self government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองมิใช่การปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเอง คือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วย วิธีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน (อ้างจาก ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539:14)

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลยังเป็นการปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงหรือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุด คือรากหญ้า (grass roots) ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

3. องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการปกครองท้องถิ่นที่แบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะต่อการดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหาหรือจัดบริการโครงการ ในท้องถิ่นนั้นประชาชนในท้องถิ่นจึง เป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

4. องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาข้อแตกต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาก็ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องอนุมัติไปยังหน่วยเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลงภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

5. องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต ทั้งนี้ กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การได้รับเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นถือเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมือง และยังฝึกฝนทักษะทางการเมืองบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

6. องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการปกครองที่สอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาที่ผ่านมาทำให้ผู้ศึกษาสามารถสรุปข้อเสนอแนะ โดยเฉพาะต่อการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

1. เนื่องจากชุมชนต่าง ๆ ย่อมมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ ดังนั้น การเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นจึงควรให้มีผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้ที่มาจากประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะการให้

ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตัวแทนของคน ช่อมทำให้เกิดการร่วมมือและการพัฒนาท้องถิ่นที่ถูกต้องที่สุด

2. กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีอำนาจอิสระ (autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างแท้จริง

3. ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชน และอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนท้องถิ่น และโดยเฉพาะผลการศึกษาที่พบว่ากรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีที่มาจาก การเลือกตั้งนั้นมีความเข้าใจในบทบาทของกรรมการบริหารสูงกว่ากรรมการบริหารที่มาจากการแต่งตั้ง ซึ่งแสดงว่าหากมีการส่งเสริมให้มีการเลือกตัวแทนจากประชาชนเพิ่มขึ้น ช่อมทำให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมได้มากขึ้น

4. เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล เพิ่งมีการเริ่มใช้อย่างจริงจังเพียงไม่กี่ปีเท่านั้น ดังนั้น ในปัจจุบันจึงยังได้งานวิจัยเกี่ยวเนื่องกับองค์การบริหารส่วนตำบลเท่าใดนัก จึงจำเป็นต้องมี การเริ่มทำการศึกษาดังประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อันจะเป็นการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศในภาพรวมในที่สุดต่อไป

5. ด้วยเหตุที่จังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในเขตปริมณฑลที่อยู่ติดกับกรุงเทพมหานคร ดังนั้น พื้นที่ของจังหวัดนนทบุรี จึงมีอัตราความเจริญเติบโต ความเป็นสังคมเมืองที่ทัดเทียมกับกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า เป็นพื้นที่ที่มีความเจริญพร้อมทุกด้าน ด้วยเหตุดังกล่าวการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง

กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรีส่วนใหญ่จึงเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถสูง ซึ่งการได้คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้สูง ย่อมจะทำให้เข้าใจถึงบทบาทของตนเองได้ดีและชัดเจนยิ่งขึ้น และหากจะเปรียบเทียบกับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศแล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่า ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ไม่สามารถนำมาใช้อธิบายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอื่น ๆ จะมีกรรมการบริหารส่วนตำบลที่มีความเข้าใจในบทบาทของตนเองได้ดีและชัดเจนตามไปด้วย เนื่องจากในแต่ละจังหวัดแต่ละพื้นที่นั้นย่อมมีปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกัน เช่น ความเป็นชุมชนเมือง หรือเป็นชนบท เป็นต้น

6. จากประสบการณ์ของผู้ศึกษา ซึ่งรับราชการและมีภารกิจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น มีความคิดเห็นว่า ปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีอยู่หลายประการ คือ

6.1 กรรมการบริหารส่วนตำบลยังขาดความรู้และความเข้าใจต่อระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

6.2 ความขัดแย้งระหว่างข้าราชการประจำ ซึ่งได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกับกรรมการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล และประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการหาช่องทางเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากการจัดซื้อ-จัดจ้าง รับเหมาก่อสร้าง มีการฝ่าฝืนต่อกฎ ระเบียบ ขั้นตอน ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนขอลาออก หรือ ขอรอน (ย้าย) ไปอยู่ที่อื่น เนื่องจากอยู่ในสภาพถูกบีบบังคับและทนอยู่ต่อไปไม่ได้

6.3 ปัญหาในเรื่องของสำนักงาน หรือที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งยังมีบางแห่งที่ยังไม่มีสถานที่ทำงานที่ยังไม่เหมาะสม แนนอน นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนเครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์

6.4 ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.5 ปัญหาความซ้ำซ้อนในเรื่องของพื้นที่และหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เนื่องจากพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ก็คือพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหลาย ๆ แห่งรวมกัน ดังนั้น ความสับสนและความซ้ำซ้อนในเรื่องของกิจกรรม หน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าว จึงเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

6.6 ปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งไม่ได้ให้ความสำคัญในการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แม้กระทั่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก็มิให้ความสำคัญและไปใช้สิทธิการเลือกตั้งกันน้อยมาก

จะเห็นว่า ปัญหาที่ดังกล่าวข้างต้น ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และความเข้าใจในบทบาทของกรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ก็ได้พยายามศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหามาแต่ละจุดที่ถูกต้อง และเป็นรูปธรรมมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาดังกล่าว เหล่านี้ จะไม่สามารถบรรลุผลได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนทุกคน โดยเฉพาะกรมการบริหารส่วนตำบล ควรเป็นตัวอย่างและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้เพื่ออำเภอรุดถึงวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น นั่นก็คือ กระจายอำนาจให้ประชาชนได้มีอิสระในการปกครองและแก้ไขปัญหาของตนเองให้มากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย